

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

G. Halm, International Monetary Cooperation, 1945, σ. 355.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Halm ἀποτελεῖ μίαν ἔκθεσιν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ International Monetary Fund ὡς καὶ τῶν σχεδίων καὶ συζητήσεων ποὺ προηγήθησαν τῆς ἰδρύσεως του. Εἶναι μᾶλλον περιγραφικὸν καὶ ἐρμηνευτικόν. Χρήσιμον τόσον διὰ τὴν κατατόπισιν εἰς τὸν μηχανισμόν τοῦ διεθνoῦς αὐτοῦ ὀργανισμοῦ ὅσον καὶ διὰ τὴν κατανόησιν τῶν ἀναγκῶν ποὺ ἐπέβαλον τὴν δημιουργίαν του δὲν εἰσέρχεται ὁμως εἰς κριτικὴν καὶ δὲν αἰτιολογεῖ τὰς διαφορὰς τῶν προταθέντων σχεδίων ποὺ προηγήθησαν τῆς συμφωνίας. Καίτοι ὕστερεῖ εἰς μεθοδικότητα ἐκθέσεως τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ Halm, ὁ ὁποῖος ἐσυνήθισε τὸν ἀναγνώστην του εἰς διαυγῇ διατύπωσιν καὶ ἐπαγωγικὴν ἀνάπτυξιν τῶν θεμάτων του, ἐν τούτοις ἀποτελεῖ τὸ μόνον, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, πλήρες ἐπὶ τοῦ θέματος ἔργον καὶ ἀφίνει νὰ διαφαίνεται ποῦ ἔγκειται ἡ οὐσία τοῦ ὅλου ζητήματος.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεώς του προκύπτει ὅτι ὁ ρόλος τὸν ὁποῖον ἐπιζητεῖται νὰ παίξῃ τὸ Fund εἶναι κυρίως ἡ παροχὴ εἰς τὰ κράτη - μέλη τῶν μέσων ἀντιμετωπίσεως βραχυχρονίων συναλλαγματικῶν δυσχερειῶν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποφευχθοῦν μεταβολαὶ τῆς ἰσοτιμίας τῶν διαφόρων νομισμάτων μὴ ὀφειλόμεναι εἰς μονίμους, ὀργανικοὺς λόγους ἀλλ' εἰς προσωρινῶς δυσμενὲς ἰσοζύγιον πληρωμῶν. Τὸ γενόμενον τελικῶς δεκτὸν σχέδιον ὑπῆρξεν, ὡς γνωστόν, τὸ ἐκπροσωποῦν τὰς ἀπόψεις τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν (Σχῆδιον White), καὶ αἱ βασικαὶ ἐπιδιώξεις τοῦ Fund εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν νοηταὶ μόνον ὡς ἔκφρασις τῶν κατευθύνσεων τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. Αὗται, διαθέτουσαι χρυσὸν τόσον ὥστε νὰ δύνανται νὰ ρυθμίζουν τὴν ἐσωτερικὴν τῶν νομισματικὴν πολιτικὴν κατὰ τρόπον ἀνεξάρτητον οὐσιαστικῶς τῶν δεσμεύσεων τοῦ χρυσοῦ κανόνος, θέτουν ὡς βάσιν τὴν σταθερὰν ἰσοτιμίαν τῶν διαφόρων νομισμάτων πρὸς τὸν χρυσόν. Ἡ ἐπιδιωκομένη διὰ τοῦ Fund βελτίωσις τοῦ ἀπολύτως αὐτονόμου μηχανισμοῦ τοῦ χρυσοῦ κανόνος εἶναι ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ἐξασφάλισις τῆς τηρήσεως ὑπὸ τῶν διαφόρων κρατῶν τῶν ἀρχῶν τῆς λειτουργίας του, ἡ ἀποτροπὴ πρὸ παντὸς τῆς χρησιμοποιοῦσεως τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς (τῶν ἀναπροσαρμογῶν τῆς ἰσοτιμίας) ὡς μέσου ἐμπορικῆς πολιτικῆς, ὡς ὀργάνου διεθνoῦς οἰκονομικοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ἐνδιαφερόμεναι αἱ Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι διὰ τὴν διατήρησιν ὑψηλοῦ ἐπιπέδου παραγωγῆς καὶ ἀπασχολήσεως καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀκωλύτως ἀναπτυσσομένου διεθνoῦς ἐμπορίου, προέτεινον τὴν ἐξασφάλισιν εἰς τὰς χώρας, τὰς ἀντιμετωπιζούσας πρὸς προσωρινὰς ἀντιξοότητας εἰς τοὺς διεθνεῖς λογαριασμούς των, τῶν συναλλαγματικῶν μέσων ποὺ θὰ ἐπιδέχονται εἰς αὐτὰς τὴν κάλυψιν τοῦ προσωρινοῦ των ἐλλείμματος ἄνευ προσφυγῆς εἰς χειρισμούς τῆς ἐξωτερικῆς ἀξίας τοῦ νομίσματός των διαταράσσοντας τὰς διεθνεῖς οἰκονομικὰς σχέσεις μὲ ἀποτέλεσμα τὴν μείωσιν τοῦ πολυμεροῦς διεθνoῦς ἐμπορίου. Αἱ προτάσεις αὗται γενόμεναι δεκταί, παρέ-

χουν πάντως εἰς τὰς διαφόρους χώρας τὴν δυνατότητα ἀναπροσαρμογῆς τῆς ἐξωτερικῆς ἀξίας τοῦ νομίσματός των ἐφ' ὅσον αὕτη ἐπιβάλλεται ἐκ μονίμων, διαρθρωτικῶν τῆς οἰκονομίας των λόγων, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν λήψιν διαφόρων μέτρων ρυθμίσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ των ἐμπορίου (ἐλεγχος συναλλάγματος κλπ.)

Ἡ οὐσιώδης διαφορὰ τῶν ἀγγλικῶν προτάσεων (Σχέδιον Keynes) εἶναι ἡ ἐξῆς: Τὴν Ἀγγλίαν ἀπασχόλει ἡ σκέψις τῶν μεταπολεμικῶν τῆς ἀναγκῶν (ὡς καὶ τῶν τῶν ἄλλων χωρῶν) εἰς δολλάρια, τὸ πρόβλημα τῆς προμηθείας δολλαρίων πρὸς ἀνασυγκρότησιν τῆς οἰκονομίας τῆς—δολλαρίων τὰ ὅποια θὰ ἦτο ἀδύνατον ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν νὰ ἀποκτήσῃ διὰ τῆς προσφορᾶς ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν. Εἶχεν ἀνάγκην εὐρυτέρων καὶ περισσότερον μακροχρονίων πιστώσεων ἀπὸ τὰς χορηγουμένας ὑπὸ τοῦ Fund διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν συναλλαγματικῶν τῆς δυσχερείῶν τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου. Δι' ὃ καὶ αἱ ἀγγλικαὶ προτάσεις προέβλεπον τὴν δημιουργίαν ὑπὸ τοῦ Fund διεθνoῦς λογιστικοῦ χρήματος, διὰ τῆς χρεωπιστώσεως τῶν διαφόρων χωρῶν, μὲ πολὺ εὐρύτερα περιθώρια δανεισμοῦ ἀπὸ τὰ γινόμενα τελικῶς δεκτὰ καὶ ἄνευ δεσμεύσεως χρυσοῦ, συναλλάγματος κλπ. τῶν διαφόρων χωρῶν δι' ὑποχρεωτικῆς των συνεισφορᾶς εἰς τὸ Fund. Αἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖαι δὲν ἐδέχθησαν νὰ δεσμευθοῦν εἰς εὐρείαν διὰ τοῦ Fund χορήγησιν δολλαρίων, πιθανῶς καθησυχάσασα τὰς ἄλλας χώρας διὰ τῆς ὑποχέσεως χορηγήσεως ὠρισμένων δανείων. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι εἰς τὸ τελευταῖον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἄρθρου ὁ Keynes γράφει, ὡς ὑποθήκην ἐνθαρρύνσεως, ὅτι ναὶ μὲν ἡ ἔλλειψις δολλαρίων θὰ εἶναι τὸ κεντρικὸν πρόβλημα ἀλλ' ἴσως ὄχι εἰς ἐπικίνδυνον βαθμὸν μετὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν προβλεπομένην ὑπ' αὐτοῦ μελλοντικὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν.

Ἄτερον βασικὸν χαρακτηριστικὸν τοῦ Σχεδίου Keynes ἀποτελεῖ ἡ ἀρχὴ—ἀρχὴ ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴν Κεϋνσιανὴν θεωρίαν περὶ ἀπασχολήσεως—ὅτι ὁ μηχανισμὸς τοῦ Fund πρέπει νὰ ἐξοσφαλίζῃ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν χρυσοῦν κανόνα, ἐλευθερίαν πολιτικῆς τιμῶν καὶ μισθῶν δι' ἐκάστην χώραν: Αἱ ὑπ' αὐτοῦ χορηγούμεναι πιστώσεις εἰς διεθνὲς νόμισμα νὰ ἐπιτρέπουν εἰς τὰς διαφόρους χώρας νὰ ἀκολουθοῦν πολιτικὴν expansion καὶ ὑψώσεως τῶν τιμῶν καλύπτουσαι τὸ ἔλλειμμά των εἰς τὸ ἰσοζύγιον λογαριασμῶν μέχρις οὗ καὶ αἱ ἄλλαι χώραι ὀδηγηθοῦν εἰς ἀνάλογον expansion καὶ ὑψώσιν τιμῶν. Οὕτω ἐνῶ ὁ χρυσοῦς κανὼν ἔθετε τὸ βάρος τῆς προσαρμογῆς τῶν ἐσωτερικῶν τιμῶν εἰς τὰς χώρας μὲ ἐλλειμματικὸν ἰσοζύγιον καὶ συνεπῶς ἦσκει ἀντιπληθωρικὴν πίεσιν ὁ μηχανισμὸς τοῦ Fund θὰ ἐνίσχυε τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἀπασχόλησιν.

Αὗται ὑπῆρξαν, ὡς δύναται τις νὰ συναγάγῃ ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Halm, αἱ κύριαι ἐπιδιώξεις αἱ ὀδηγήσασαι εἰς τὴν τελικὴν διαμόρφωσιν τοῦ Fund. Ἐάν δὲν ἀποτελεῖ ἀποτελεσματικὸν μηχανισμόν διὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν ὅλων τῶν γνωστῶν καὶ—κατὰ τὴν μεσοπολεμικὴν περίοδον περισσότερον ἐμφανῶν γενομένων—μειονεκτημάτων τοῦ αὐτομάτου διεθνoῦς νομισματικοῦ συστήματος, τοῦ χρυσοῦ κανόνος, πάντως ἐξασφαλίζει, ἐφ' ὅσον ἡ παγκόσμιος οἰκονομία ἀποφύγει εὐρυτέρους κλονισμούς, τὴν ὑπερνίκησιν ὠρισμένων σοβαρῶν ἀτελειῶν του. Οἱ ἐκφραζόμενοι φόβοι εἶναι μόνον μήπως ἡ ζήτησις ξένου συναλλάγματος συγκεντρωθῇ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸ δολλάριον, ἐξαν-

τληθῇ ταχέως τὸ ἀντίστοιχον ἀπόθεμα τοῦ Fund καὶ οὕτω παρεμποδισθῇ ἡ κυρία λειτουργία του τῆς ἀποτροπῆς προσωρινῶν συναλλαγματικῶν ἀδιεξόδων συνεπεία προσκαίρου δυσμενοῦς ἰσοζυγίου πληρωμῶν.

Γ. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ

Unger, 'Αποστολή 'Ελλάδος. 'Ο ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς χώρας.

'Αθήναι 1947, σελ. 248.

Τὸ ἐλληνικὸν ὑπέδαφος εἶναι σχεδὸν ἄγνωστον, διότι δὲν ἐγένοντο μέχρι σήμερον συστηματικαὶ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι ἐξερευνησεως του. Αἱ περισσότεραι τῶν παλαιότερων ἐρευνῶν εἶναι προελεύσεως ἰδιωτικῆς, γενόμεναι ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐκμεταλλεύσεως μεταλλείων. Τὰ ἐπιστημονικὰ μέσα τῆς συγχρόνου ἐρεῦνης ἐχρησιμοποιήθησαν ἀτελῶς, ἀφοῦ γνώμων τῆς ἐξερευνησεως ἦτο τὸ ἀτομικὸν συμφέρον καὶ ὄχι γενικώτερα τὴς προοπτικῆς. Ἀλλὰ ἐσημειώθησαν καὶ ἕτερα τρωτά, ἀναφερόμενα τόσον εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν ὅσον καὶ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν μεταλλευμάτων. Ἡ ἐκμετάλλευσις ἐνηργήθη κατὰ τρόπον μᾶλλον ληστρικόν, λόγῳ χρήσεως ἀκαταλλήλων μέσων καὶ λόγῳ τῶν μεγάλων διακυμάνσεων εἰς τὸν ρυθμὸν τῶν ἐργασιῶν. Ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἐλληνικῶν μεταλλευμάτων δὲν ἐγένετο κατὰ γενικὸν κανόνα ἐπιτοπίως, ἀλλ' ἀντιθέτως ταῦτα ἀπετέλεσαν πάντοτε εἶδος ἐξαγωγῆς, διότι ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶχε ἀναπτύξει βιομηχανίαν πρώτης ἐπεξεργασίας τῶν μεταλλευμάτων τῆς.

Οὕτω ἀπετείνεται τὸ κακὸν ἐκ τῆς μικρᾶς ἀναπτύξεως τῆς ἐξορυκτικῆς βιομηχανίας. Οἱ ναῦλοι διὰ τὴν ἐξαγωγήν τῶν μεγάλων ὀγκῶν καὶ αἱ ἔντονοι διακυμάνσεις τῆς ζητήσεως μεταλλευμάτων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἄφιναν ἐλάχιστα περιθώρια κοινωνικοῦ εἰσοδήματος (τὰ ἐξαγόμενα μεταλλεύματα ἐνῶ ὑπερέβαινον εἰς ὄγκον τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς μας ἀπὸ ἀπόψεως ἀξίας δὲν ἔφθαναν τὰ 5 % τῆς συνολικῆς), ἐνῶ αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονὸς τῆς ἐξαγωγῆς ἐστέρει δυνατότητας ἀπορροφήσεως ἐλληνικῆς ἐργασίας διὰ τὴν πρωτοβάθμιον ἐπεξεργασίαν τῶν. Ἐπὶ πλέον ἐπειδὴ ἡ Ἑλλὰς εἶχεν ἀναπτύξει ἀξίαν πῶς λόγου βιομηχανίαν ἐπεξεργασίας ἡμικατεργασμένων μεταλλευμάτων εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προσφεύγωμεν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν διὰ τὴν προμήθειαν τῶν πρώτων ὑλῶν, δηλαδὴ οὐσιαστικῶς νὰ ἀμείβωμεν τὴν ξένην ἐργασίαν διὰ τὴν πρώτην κατεργασίαν τῶν μεταλλευμάτων μας.

Σκοπὸς τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἔργου τούτου εἶναι ἡ συγκέντρωσις τῶν μέχρι σήμερον γνώσεων ἐπὶ τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου τῆς χώρας καὶ γενικώτερον τῶν στοιχείων τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν περαιτέρω συστηματικὴν μελέτην ἐπὶ τῆς ἀξιοποιήσεώς του. Γίνεται πρὸς τοῦτο ἀφ' ἐνὸς περιγραφή τῶν γεωλογικῶν καὶ τῶν μεταλλογενετικῶν συνθηκῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκτίμησις τῆς οἰκονομικῆς σημασίας τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ πρόσφορος ἐκμετάλλευσις τοῦ ὀρυκτοῦ μας πλούτου.

Περιοριζόμενοι εἰς τὰ οἰκονομικὰ πορίσματα τῆς ἐν λόγῳ ἐργασίας διαπιστώμεν τὰ ἑξῆς :

α) Ὑπάρχει εὐρὺ στάδιον ἀναζητήσεως μεταλλοφόρων κοιτασμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐρευνα αὕτη πρέπει νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς νεωτάτας τεχνικὰς μεθόδους διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ποιοτήτων τῶν διαφόρων μεταλλευμάτων. Διὰ τὴν καθολικὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ζητήματος προτείνεται

ὅπως αἱ ἔρευναι αὗται ἐνεργηθοῦν ὑπὸ εἰδικοῦ «Ὁργανισμοῦ Ἐπιστημονικῆς καὶ Τεχνικῆς Ἑρεῦνης».

Τὰ ἀποθέματα τῆς χώρας εἰς μεταλλεύματα φαίνονται σημαντικά. Ἡ συσχέτισις τῆς γεωλογίας πρὸς τὴν μεταλλογένειαν ὁδηγεῖ εἰς τὸ πόρισμα τῆς ὑπάρξεως πλουσίων ἀποθεμάτων λιγνίτου, χρωμιούχων καὶ μὴ χρωμιούχων σιδηρομεταλλευμάτων, νικελίου, βωξίτου, χρωμίου, λευκολίθου σιδηροπυρίτου κλπ. Ἐκφράζεται δὲ ὡσαύτως πεποιθήσις ὑπάρξεως ἀξιολόγων ἀποθεμάτων μολύβδου, ψευδαργύρου, σμύριδος, πετρελαίου κλπ.

β) Ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν κοιτασμάτων εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ κατὰ τρόπον ἀπολύτως συγχρονισμένον. Τοιουτοτρόπως καὶ αἱ δαπάναι τῆς ἐξορύξεως θὰ μειωθοῦν καὶ ἡ ποιότης τῶν μεταλλευμάτων θὰ βελτιωθῇ καὶ πρὸ παντὸς θὲ διαφυλαχθῇ ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος ἀπὸ τὴν ληστρικὴν ἐκμετάλλευσιν. Μέχρι σήμερον δὲν ἐγένετο μεγάλη ἐπένδυσις εἰς μηχανικὰς ἐγκαταστάσεις, ἀκριβῶς διότι ἡ ζήτησις τῶν ἐξαγομένων μεταλλευμάτων μας δὲν παρουσίαζε σταθερότητα καὶ ἐπεδιώχθη ἡ στήριξις τῆς παραγωγῆς κυρίως ἐπὶ τῆς ἐύθηνης ἑλληνικῆς ἐργασίας.

γ) Ἐπιβάλλεται ἡ δημιουργία ἰσχυρῶν βιομηχανικῶν συγκροτημάτων διὰ τὴν πρώτην ἐπεξεργασίαν τῶν μεταλλευμάτων μας. Τοιουτοτρόπως ἀντὶ νὰ ἐξάγωμεν μεταλλεύματα καὶ νὰ εἰσάγωμεν ἡμικατεργασμένας μεταλλικὰς ὕλας θὰ μετατρέπωμεν ἐπιτοπίως τὰ πρῶτα εἰς τὰς τελευταίας, αὐξάνοντες οὕτω τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ προσπορίζοντες ἐργασίαν εἰς πολλὰς ἐργατοτεχνικὰς χεῖρας. Αἱ προβλέψεις εἶναι ὅτι αἱ ἐν λόγῳ βιομηχανίαι θὰ εἶναι ἀπολύτως βιώσιμοι καὶ ὅχι μόνον ἡ παραγωγή των θὰ ἱκανοποιῇ τὰς ἐγχωρίους ἀνάγκας ἀλλὰ καὶ ἀρκετὸν τμῆμα ἡμικατεργασμένων ὑλῶν καὶ ἐτοίμων προϊόντων θὰ δύναται νὰ ἐξάγεται πρὸς χώρας ὀλιγώτερον προικισμένας μὲ κοιτάσματα μεταλλευμάτων ἢ μὲ βιομηχανίας διὰ τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν ἐπεξεργασίαν των. Καὶ μόνος ὁμῶς ὁ λόγος τῆς μὴ ἀνάγκης εἰσαγωγῆς τοιούτων εἰδῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ θὰ συνετέλῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τοῦ ἐμπορικοῦ μας ἰσοζυγίου.

Θεωροῦμεν ὡς ἰδιαιτέως εὐτυχὲς τὸ γεγονὸς τῆς εἰδικῆς μελέτης τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου τῆς Ἑλλάδος ἐκ μέρους τῆς ἐπιτροπῆς ἀξιοποιήσεως πλουτοπαραγωγικῶν πόρων Ἑλλάδος τὴν ὁποίαν κατήρτισεν ἡ ἐν Ἑλλάδι ἀποστολὴ τῆς UNRRA.

Δὲν εἶναι ὑπερβολικὸν νομίζω ἂν χαρακτηρισθῇ ἡ ὅλη μελέτη ὡς ἐξαιρετικῆς χρησιμότητος καὶ μεγίστης ἐθνικῆς σημασίας καὶ ἂν διὰ τοῦτο ἐξαρθῇ ἡ πρωτοβουλία αὕτη τῆς UNRRA καὶ ἡ φιλότιμος προσπάθεια ὅλων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι συνέβαλον εἰς τὸ ἔργον τοῦτο. Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ μνημονευθῇ ἡ συμβολὴ εἰς τὸ ἔργον τῶν ἐξῆς: Τοῦ κ. Ι. Ζιγδῆ, οἰκονομικοῦ συμβούλου τῆς UNRRA καὶ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀξιοποιήσεως Πλουτοπαραγωγικῶν Πόρων Ἑλλάδος, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλεται ἡ γενικὴ σύλληψις τοῦ προβλήματος καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀνάλυσις του καὶ τῶν κ. κ. Ν. Λιάτσικα, Σολωμοῦ, Κογεβίνα καὶ Ἀνδρεάκου, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλεται ἡ ἐπιστημονικοτεχνικὴ τοποθέτησις τοῦ ὅλου προβλήματος.

Ἀποστόλου Ι. Ἀνδρέου. Ἡ δασμολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν. Αἱ οἰκονομικαὶ καὶ κοινωνικαὶ συνέπειαι τῆς. Ἀθῆναι 1947 σ. 52.

Ὁ κ. Ἀνδρέου γνωστὸς ἐκ τῶν μελετῶν του καὶ ἐκ τῶν ἐργασιῶν του ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς ἐμπορικῆς καὶ δασμολογικῆς πολιτικῆς τῆς χώρας ἐπεδόθη μετ' ἐξαιρετικοῦ ζήλου εἰς τὸ ἄχαρι ἔργον τῆς ἐξευρέσεως τῆς δασμολογικῆς ἐπιβαρύνσεως καὶ τῶν οἰκονομικοκοινωνικῶν συνεπειῶν ταύτης, τὸ ὁποῖον καὶ χρόνον ἀπαιτεῖ μακρὸν ἀλλὰ καὶ προσπάθειαν ἐξαντλητικήν.

Ὁ συγγραφεὺς ὡς ἔτος ἐρεῦνης ἐχρησιμοποίησε πολὺ ὀρθῶς τὸ ἔτος 1938 διότι τοῦτο ἦτο τὸ τελευταῖον ἔτος μιᾶς ἐποχῆς σταθερότητος τῶν διεθνῶν τιμῶν καὶ τοιαύτης τῆς διὰ δασμῶν ἐπιβαρύνσεως τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν. Γενικῶς δὲ πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀξίας τούτων καὶ τῆς δασμολογικῆς τῶν ἐπιβαρύνσεως ἐχρησιμοποίησε τὰ στοιχεῖα τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας ὡς συνολικῶς ἐμφανίζονται ταῦτα εἰς τὰ δημοσιεύματά της.

Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν εἰσαγωγὴν του ἐξηγεῖ πλήρως τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐπροχώρησεν εἰς τὴν ἔρευνάν του καὶ τὰς μεθόδους τὰς ὁποίας ἠκολούθησεν εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν δεδομένων τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας. Τὰ γενικὰ ἄλλωστε συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα καταλήγει ἀποδεικνύουν ὅτι αἱ δυσχέρειαι καὶ αἱ ἐλλείψεις στοιχείων προερχομένων ἐξ ἐξατομικευμένων ἐρευνῶν καὶ ὑπολογισμῶν δὲν ἀλλοιώνουν τὴν πραγματικότητα.

Εἰς πρῶτον κεφάλαιον ἐπὶ τῆς δασμολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν ὁ συγγραφεὺς ἀναλύει τὴν σχέσιν τῶν ἐκ δασμῶν ἐσόδων ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν τακτικῶν ἐσόδων καὶ τὰς κατ' ἰδίαν κατηγορίας ἐσόδων, ὡς καὶ τὴν προέλευσιν τούτων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατηγοριῶν τοῦ Δασμολογίου. Διαπιστοῦται ὅτι ἐπτὰ κατηγορίαι ἐκ τῶν 24 τοῦ δασμολογίου ἀπέδιδον τὸ σύνολον σχεδὸν τοῦ ἐκ δασμῶν ἐσόδου.

Ἐξετάζων τὴν θέσιν τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν καὶ εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ἑλληνικοῦ φορολογικοῦ συστήματος χαρακτηρίζει ὡς φυσιολογικὴν τὴν ἐξέλιξιν τούτων ἐν σχέσει πρὸς τὴν τῶν ἀμέσων φόρων καὶ ὡς ἀνταποκρινομένην πρὸς τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους μέχρι σήμερον. Τὴν ἐπιβάρυνσιν διὰ δασμῶν τῶν εἰδῶν διαβιώσεως, δικαιολογεῖ ἐκ τῆς πενιχρᾶς ἀποδόσεως τῆς πενιχρᾶς ἀποδόσεως τῆς ἀμέσου φορολογίας ἐξαρτώμενης καὶ ἐκ τοῦ δυνατοῦ τῆς μεταβολῆς τῆς συνθέσεως τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας καὶ ἐκ τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς ἣν τὸ Κράτος θὰ ἀσκήσῃ ἔναντι τῶν διαφόρων συντελεστῶν τῆς οἰκονομίας.

Εἰς δεῦτερον κεφάλαιον ἐξετάζει τὴν δασμολογικὴν ἐπιβάρυνσιν τῶν διαφόρων εἰσαγομένων εἰδῶν μετὰ κατανομήν τούτων εἰς 7 πίνακας, ὑλῶν βιομηχανίας, καυσίμων, μηχανημάτων, εἰδῶν διαβιώσεως, κτηνοτροφῶν, φαρμακευτικῶν καὶ ἱατρικῶν εἰδῶν καὶ διαφόρων.

Εἰς τρίτον κεφάλαιον ἀναλύονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς δασμολογικῆς ἐπιβαρύνσεως. Ἐξετάζων τὴν ἐνέργειαν τῶν δασμῶν τοῦ ἐν χρήσει δασμολογίου καὶ διαπιστῶν τὰ παραγόμενα ἀποτελέσματα διακρίνει ταῦτα εἰς δημοσιονομικῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς φύσεως ἀφ' ἑτέρου. Τὸ δημοσιονομικῆς φύσεως ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι μικρὸς ἀριθμὸς εἰσαγομένων εἰδῶν ἀποδίδει τὰ 2/3 τοῦ ἐσόδου ἐκ δασμῶν, μία τοῦτο, τῶν συνεπειῶν

τῆς βαρείας ἀμέσου διὰ τῶν δασμῶν προστατευτικῆς πολιτικῆς ὑπὲρ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς. Τὰ οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς φύσεως ἀποτελέσματα διακρίνονται εἰς τοιαῦτα ἐπιζῶν τιμῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἐπὶ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπὶ τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου.

Ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως παρατηρεῖ ὅτι οἱ δασμοὶ ἀποτελοῦν σπουδαῖον ἔρεισμα προστασίας καὶ ὑπάρξεως μάλιστα ἐν πολλοῖς τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Ἡ εὐνοϊκὴ αὕτη θέσις ἐνισχύθη διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ 1932 ληφθέντων μέτρων περιορισμοῦ εἰσαγωγῶν καὶ συναλλαγματικῶν διατυπώσεων καὶ ἀπὸ τὴν ὑποτίμησιν τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος.

Ὁ ἐκτοπισμὸς τῶν ἀλλοδαπῶν προϊόντων ὡς ἐκ τῶν ὑψηλῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν δημιουργεῖ μετὰ θεσιν τοῦ ἐκ δασμῶν ἐσόδου ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου εἰς τὰ ἰδιωτικὰ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς ἐπὶ ζημία τῆς ἐλληνικῆς καταναλώσεως, ἡ ὁποία τὰ διαφεύγοντα ποσὰ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὸ διπλάσιον, μίαν φορὰν εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ταμεῖα καὶ δευτέραν εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους, ὁ ὁποῖος λόγῳ ἀποστερήσεως τοῦ ἐκ τοῦ ἐσόδου ἐκ δασμῶν θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀντικατάστασιν τούτων διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐμμέσου φορολογίας.

Ἐπὶ τοῦ ἐπηρεασμοῦ τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου ἐκ τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν ὑποστηρίζει ὅτι λόγῳ τῆς διὰ μεγάλων δασμῶν ἐπιβαρύνσεως κυρίως εἰδῶν διατροφῆς δημιουργεῖται καταθλιπτικῶς αἰσθητὴ ἐπιβάρυνσις τῶν λαϊκῶν μαζῶν μὲ μέσον καὶ κατώτατον εἰσόδημα.

Συνέπεια τούτου εἶναι κακὴ διατροφή καὶ ὑποσιτισμὸς τοῦ μὲ πενιχρὸν εἰσόδημα πληθυσμοῦ, ζήτημα ὅπερ ἔχει ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν υἰεὶαν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἀπόδοσιν εἰς ἐργασίαν ἐξ ἧς πάλιν πηγάζει τὸ εἰσόδημα καὶ μὲ τὸ βιωτικὸν ἐπίπεδον ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται καὶ ἡ δυνατότης ἀποταμιεύσεως.

Εἰς ἕτερον κεφάλαιον συνοψίζων τὰ ἐκ τῆς ἐρεῦνης προκύψαντα βασικὰ συμπεράσματα ὑποστηρίζει ὅτι ἡ μετὰ θεσις τῶν δασμῶν ἀπὸ τῶν εἰδῶν βασικῆς σημασίας διὰ τὰς βιωτικὰς ἀνάγκας εἰς εἶδη πολυτελείας ἢ τοιαῦτα ἥσσονος ἀναγκαιότητος δυσχεραίνεται ἀφ' ἐνὸς ἐκ τῆς μεγάλης ἐπιβαρύνσεως τῶν λοιπῶν εἰδῶν καὶ ἀφ' ἐτέρου ἐκ τῆς πενιχρότητος ἀπὸ ἀπόψεως ἀξίας καὶ ἀποδόσεως εἰς δασμοὺς τῶν λεγομένων εἰδῶν πολυτελείας καὶ τῶν εἰδῶν διοβιώσεως ἀνωτέρου βιωτικοῦ ἐπιπέδου.

Ὁ συγγραφεὺς καταλήγει προτείνων δύο λύσεις ἐφ' ὅσον δὲν ἐμφανίζεται ἐφικτὴ ἡ μετὰ θεσις τῶν δασμῶν ἢ εἶναι ἄνευ οὐσιαστικοῦ περιεχομένου.

Ἡ πρώτη εἶναι νὰ περιορισθοῦν οἱ ὑψηλοὶ εἰσαγωγικοὶ δασμοὶ εἰς ὀλίγα εἶδη μικρᾶς ἐλαστικότητος ζητήσεως εἰσαγόμενα κατὰ μεγάλας ποσότητας καὶ νὰ μειωθοῦν οἱ δασμοὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν εἰδῶν. Οὕτω ὑποστηρίζει, θὰ χαλαρωθῇ ἡ ἀσκουμένη βαρεῖα προστατευτικὴ πολιτικὴ ὑπὲρ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς, ἐμμέσως δὲ καὶ τῆς καταναλώσεως.

Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς ἀσκήσεως τῆς βαρείας προστατευτικῆς πολιτικῆς, ἐπιβολὴ ἐπὶ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς ἐσωτερικοῦ φόρου ἐξικνουμένου μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦλάχιστον τοῦ ὑπὸ ταύτης ἀποκερδαινομένου προστατευτικοῦ δασμοῦ ἥτοι ἐπὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ ἀξίας τοῖφ τοῦ ἀλλοδαπῆς προελεύσεως καὶ τῆς τιμῆς πωλήσεως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὁμοίου ἐγχωρίου προϊόντος. Μὴ ὑπαρχούσης εἰσαγωγῆς ὁ ἀποκερδαινόμενος δασμὸς θὰ ἐξευρίσκειται κατόπιν ἐρεῦνης τοῦ κόστους πα-

ραγωγής της έγχωριου βιομηχανίας. Διά της εισπράξεως του φόρου τούτου θά καταστή δυνατή ή μείωσις των δασμών επί κοινών ειδών διαβιώσεως πρὸς ἄμεσον ἀνακούφισιν τῆς καταναλώσεως μὲ ἀποτέλεσμα τὴν καλυτέραν διατροφήν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ βελτίωσιν τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας του.

Τὰ συμπεράσματα τοῦ συγγραφέως διὰ τὴν ἀκολουθητέαν πολιτικὴν δὲν εἶναι βεβαίως συμπεράσματα δυνάμενα σήμερον νὰ χρησιμεύσουν πρὸς λύσιν τοῦ ὑφισταμένου ζητήματος διότι κατὰ τὴν σημερινὴν ἀνώμαλον περίοδον ποὺ διανύει ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία καὶ καθ' ἣν ἡ διαμόρφωσις τῶν τιμῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀγορὰν γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει παραγόντων τελείως ξένων πρὸς τὸν τῆς φορολογικῆς ἐν γένει ἐπιβαρύνσεως τῶν διαφόρων εἰσαγομένων προϊόντων, ἄλλως τίθεται τὸ ζήτημα.

Ὅπωςδὴποτε ἡ μελέτη εἶναι πολύτιμος διότι ἐρευνᾷ καὶ διαπιστώνει μίαν κατάστασιν ἄνευ γνώσεως τῆς ὁποίας εἶναι δύσκολον νὰ τάμη τις τὴν ὀρθὴν λύσιν ἐν δεδομένῳ χρόνῳ.

I. A. ΦΡΑΓΚΟΣ

Αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρεῖαι ἀπὸ ἰδιωτικοοικονομικῆς καὶ λογιστικῆς ἀπόψεως, Τεῦχος Α, 1947, Εὐρ. Τσουτρέλλη.

Ἡ πρωτοτυπία μὲ τὴν ὁποῖαν χειρίζεται τὰ προβλήματα ἐταιρικοῦ ἐμπορικοῦ βίου ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀμφισβητεῖται. Προφανὲς σκοπὸς του εἶναι ἐν τῇ συζεύξει θεωρίας καὶ πράξεως νὰ ἐμφανίσῃ τὰ διάφορα θέματα τῶν ἐταιρειῶν ἀνεξαρτήτως ἂν ταῦτα ἀνήκουν εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ἐμπορικοῦ ἢ ἀστικοῦ δικαίου, τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομικῆς ἢ τῆς λογιστικῆς.

Πλὴν τοῦ ἰδιαιτέρου τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἐξετάζει τὰ διάφορα θέματα, πολλὰ τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι ἔζησε ὁ συγγραφεὺς, τὸ ἔργον χαρακτηρίζεται ἀπὸ μίαν σαφήνειαν καὶ ὀρθολογικὴν κατάταξιν τῆς ὕλης, ἡ ὁποία τὸ καθιστᾷ ἀπόλυτα προσιτὸν διὰ τὰς ποικίλας κατηγορίας προσώπων ἅτινα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐνδιαφέρονται.

Ζητήματα νομικὰ ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικοοικονομικά, ὡς τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, διορισμοῦ καὶ καθηκόντων τῶν διαχειριστῶν, χαρακτῆρος συνεταίρων, συγχωνεύσεων, πτωχεύσεων, ἐκκοθάρσεων, διαλύσεων κλπ. ἀντιμετωπίζονται μὲ σημαντικὴν εὐρύτητα καὶ ἐνημερότητα.

Τὸ ἐκδοθὲν τεῦχος εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὰς προσωπικὰς ἐταιρείας. Τὸ σπουδαιότερον καὶ πλέον ἐπίκαιρον θέμα τῶν Ἀνων. Ἐταιρειῶν θά ἀποτελέσῃ τὸ ἀντικείμενον τοῦ Βου τεύχους διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ συγγραφεὺς ὑπόσχεται νὰ ὁλοκληρώσῃ τὴν προσπάθειάν του.

A. K.